

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VLADA**

PRIJEDLOG

**ZAKON O RODITELJIMA NJEGOVATELJIMA
U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE**

Sarajevo, juli 2021. godine

PRIJEDLOG ZA DONOŠENJE ZAKONA PO SKRAĆENOM POSTUPKU

Predloženim Zakonom o roditeljima njegovateljima u Federaciji Bosne i Hercegovine uređuje se pojam i status roditelja njegovatelja, uslovi za priznavanje statusa roditelja njegovatelja, pravo roditelja njegovatelja na mjesečnu naknadu i doprinose, postupak ostvarivanja prava, finansiranje, nadzor i druga pitanja od značaja za ostvarivanje prava roditelja njegovatelja u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Naime, Vladi Federacije Bosne i Hercegovine dostavljen je Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom kojim je uređeno pitanje statusa roditelja njegovatelja odnosno roditelja djece s invaliditetom koji preuzimaju ulogu i posao njegovatelja, stručnjaka i odgajatelja svoje djece, pri čemu im je onemogućeno osnovno pravo na rad zbog potrebe da svojoj djeci osiguraju 24-satnu brigu i njegu. Navedeni propis pripremljen je nakon provedene javne rasprave o Nacrtu zakona, kao i više održanih radno-konsultativnih sastanaka s relevantnim akterima, a sve u skladu sa zaključcima Predstavničkog doma i Doma naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine kojima je prihvaćen Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom.

Obzirom da se radi o pitanjima od izuzetne društvene važnosti koja je potrebno riješiti sistemski i na sveobuhvatan način, na prijedlog premijera Federacije Bosne i Hercegovine, pripremljen je ovaj Prijedlog zakona o roditeljima njegovateljima u Federaciji Bosne i Hercegovine, kao poseban zakon kojim se uređuje pitanje statusa roditelja njegovatelja, kao i materijalne podrške koja im pripada po osnovu tog statusa.

Obzirom da je predloženim Zakonom o roditeljima njegovateljima u Federaciji Bosne i Hercegovine na jednak način kao i Nacrtom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom uređeno pitanje statusa roditelja njegovatelja, kao i prava na naknadu s pripadajućim doprinosima koja im pripada po osnovu priznatog statusa, te obzirom da se ne radi o složenom i obimnom zakonu, predlaže se donošenje istog po skraćenom postupku.

ZAKON O RODITELJIMA NJEGOVATELJIMA U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

DIO PRVI – OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

(Predmet Zakona)

- (1) Ovim zakonom uređuju se pojam i status roditelja negovatelja, uslovi za priznavanje statusa roditelja negovatelja, pravo roditelja negovatelja na materijalnu podršku u vidu mjesečne naknade i pripadajućih doprinosa, postupak ostvarivanja prava, finansiranje, nadzor i druga pitanja od značaja za ostvarivanje prava roditelja negovatelja u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacija).
- (2) Izrazi koji se koriste u ovom zakonu, a koji imaju rodno značenje, bez obzira jesu li korišteni u muškom ili ženskom rodu, obuhvataju na jednak način muški i ženski rod.

Član 2.

(Pojam roditelja negovatelja)

Roditelj negovatelj u smislu ovog zakona je roditelj djeteta sa 100% invaliditetom koje ne može samo udovoljiti svojim osnovnim životnim potrebama definisanim u skladu s članom 18d. stav (1) Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom pod uslovima propisanim ovim zakonom.

Član 3.

(Načelo dostupnosti i zabrane diskriminacije)

- (1) Prava iz ovog zakona pripadaju licima koja ispunjavaju propisane uslove bez obzira na razlike u rasi, boji kože, spolu, jeziku, političkom i nacionalnom opredjeljenju, socijalnom porijeklu, seksualnoj orijentaciji, rodnom identitetu i spolnim karakteristikama, starosti, imovini, mjestu rođenja, mjestu prebivališta/boravišta, prirodi socijalne ugroženosti, invalidnosti ili bilo kojem drugom statusu.
- (2) Nadležni organi koji realiziraju prava iz ovog zakona osiguravaju ravnopravnost u pristupu i korištenju prava iz ovog zakona i u svom radu sprečavaju svaki oblik diskriminacije, izravne ili neizravne, uznemiravanja i nasilja po bilo kojem osnovu.

Član 4.

(Načelo efikasnosti i održivosti)

Materijalna podrška roditeljima negovateljima ostvaruje se na način koji osigurava postizanje najboljih mogućih rezultata u odnosu na raspoloživa finansijska sredstva.

Član 5.

(Načelo javnosti i transparentnosti)

Svi subjekti koji obavljaju djelatnost iz ovog zakona, osiguravaju transparentan rad i slobodan pristup informacijama od javnog značaja i drugim informacijama u skladu s važećim propisima o slobodnom pristupu informacijama u Federaciji i propisima o zaštiti ličnih podataka u Bosni i Hercegovini.

DIO DRUGI – STATUS, PRAVA I POSTUPAK ZA OSTVARIVANJE PRAVA

POGLAVLJE I. STATUS RODITELJA NJEGOVATELJA

Član 6.
(Status roditelja njegovatelja)

- (1) Status roditelja njegovatelja pod uslovima utvrđenim ovim zakonom priznaje se jednom od roditelja lica s invaliditetom sa 100% oštećenjem organizma i pravom na dodatak za njegu i pomoć od drugog lica prve grupe, utvrđenim u skladu sa Zakonom o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom.
- (2) Oštećenje organizma lica s invaliditetom i pravo na dodatak za njegu i pomoć od drugog lica utvrđuju se prema nalazu, ocjeni i mišljenju Instituta za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja, izvršenim u skladu s propisom o ocjenjivanju oštećenja organizma kod lica s invaliditetom u postupku ostvarivanja prava prema Zakonu o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom.
- (3) Ako u porodici ima dvoje ili više lica s invaliditetom iz stava (1) ovog člana, status roditelja njegovatelja mogu steći oba roditelja.

Član 7.
(Roditelj njegovatelj)

- (1) Status roditelja njegovatelja pod uslovima utvrđenim ovim zakonom priznaje se licu koje je državljanin Bosne i Hercegovine i koje ima prebivalište na teritoriji Federacije.
- (2) Izuzetno od stava (1) ovog člana, stranom državljaninu kojem je odobren stalni boravak na teritoriji Federacije, priznaje se status roditelja njegovatelja pod uslovima utvrđenim ovim zakonom i ukoliko je isto pravo regulisano sporazumom o socijalnom osiguranju između Bosne i Hercegovine i zemlje porijekla, odnosno mjesta prebivališta stranog državljanina.
- (3) Strani državljanin, u postupku ostvarivanja prava iz ovog zakona, dužan je dokazati da ne ostvaruje po istom osnovu prava prema mjestu svog prebivališta, odnosno zemlje porijekla.
- (4) Prava iz ovog zakona su lična i ne mogu se prenositi.

Član 8.
(Uslovi za priznavanje statusa)

- (1) Roditelju lica s invaliditetom iz člana 6. ovog zakona može se priznati status roditelja njegovatelja ukoliko je nazaposlen i prijavljen na evidenciji nadležne službe za zapošljavanje.
- (2) Izuzetno od stava (1) ovog člana, ukoliko nije na evidenciji nadležne službe za zapošljavanje roditelj njegovatelj može priložiti dokaz od Porezne uprave Federacije Bosne i Hercegovine da nije osigurano lice u Jedinstvenom sistemu registracije, kontrole i naplate doprinosa.
- (3) Uz ispunjavanje uslova propisanih ovim zakonom, status roditelja njegovatelja može se priznati roditelju do njegove navršene 65. godine života, odnosno do navršene 30. godine života lica s invaliditetom iz člana 6. ovog zakona.

Član 9.
(Razlozi za nepriznavanje statusa)

- (1) Status roditelja njegovatelja ne priznaje se roditelju ukoliko je licu s invaliditetom osigurana usluga smještaja, organizovanog stanovanja, poludnevnog ili cjelodnevnog boravka u skladu s propisima iz oblasti socijalne zaštite.

- (2) Za vrijeme dok jedan roditelj koristi porođajno odsustvo za dijete, drugom roditelju ne može se priznati status roditelja njegovatelja za isto dijete.
- (3) Izuzetno od stava (1) ovog člana, roditelju se priznaje status roditelja njegovatelja kada lice s invaliditetom boravi manje od četiri sata dnevno u predškolskoj, obrazovnoj ili zdravstvenoj ustanovi, ustanovi socijalne zaštite ili kod drugog pružaoca usluga boravka.
- (4) Izuzetno od stava (1) ovog člana, roditelju se priznaje pravo na status roditelja njegovatelja kada lice s invaliditetom u predškolskoj, obrazovnoj ili zdravstvenoj ustanovi, ustanovi socijalne zaštite, centru za pružanje usluga u zajednici ili kod drugog pružaoca usluga boravka boravi četiri i više sati dnevno pod uslovom da mu roditelj tokom boravka pruža usluge pomoći i njege.
- (5) Status roditelja njegovatelja isključuje pravo lica s invaliditetom na dodatak za njegu i pomoć od drugog lica u skladu s odredbama Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom, na osnovu kojeg roditelj njegovatelj ostvaruje ovaj status.
- (6) Federalni ministar rada i socijalne politike (u daljem tekstu: federalni ministar) će u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti propis kojim će se odrediti potrebna dokumentacija kojom se dokazuje ispunjavanje uslova za priznavanje statusa roditelja njegovatelja.

Član 10.
(Prestanak statusa)

- (1) Status roditelja njegovatelja prestaje:
 - a) na zahtjev roditelja njegovatelja;
 - b) ako roditelj njegovatelj nije u mogućnosti pružati potrebnu njegu zbog svog psiho-fizičkog stanja;
 - c) ako roditelj njegovatelj zbog neopravdanih razloga ne obavlja poslove njegovatelja;
 - d) ako roditelj njegovatelj zasnuje radni odnos;
 - e) ako roditelj njegovatelj ostvari socijalne naknade po istom osnovu;
 - f) ako roditelj njegovatelj ostvari penziju;
 - g) ako se roditelj njegovatelj nalazi u pritvoru ili na izdržavanju kazne zatvora u trajanju dužem od dva mjeseca;
 - h) kada roditelj njegovatelj navrší 65 godina života;
 - i) kada lice s invaliditetom iz člana 6. ovog zakona navrší 30 godina života;
 - j) smrću lica s invaliditetom ili roditelja njegovatelja.
- (2) Izuzetno od stava (1) ovog člana, u slučaju smrti lica s invaliditetom, roditelju njegovatelju prestaje status roditelja njegovatelja šest mjeseci nakon smrti djeteta.

POGLAVLJE II. PRAVA RODITELJA NJEGOVATELJA I FINANSIRANJE PRAVA

Član 11.
(Naknada i doprinosi)

- (1) Roditelj njegovatelj ima pravo na mjesečnu naknadu u visini iznosa neto najniže plaće u Federaciji Bosne i Hercegovine u skladu sa Zakonom o radu ("Službene novine Federacije BiH", br. 26/16 i 89/18), na koju se uplaćuju doprinosi za penzijsko i invalidsko osiguranje, zdravstveno osiguranje i osiguranje za vrijeme nezaposlenosti.
- (2) Doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje, doprinos za zdravstveno osiguranje i doprinos za osiguranje za vrijeme nezaposlenosti obračunavaju se i plaćaju na mjesečnu

naknadu iz stava (1) ovog člana po istim stopama kao za osiguranike iz osnova radnog odnosa u skladu s propisima o doprinosima.

- (3) Mjesečna naknada iz stava (1) ovog člana se oporezuje po principima dohotka od nesamostalne djelatnosti u skladu s propisima o porezu na dohodak.
- (4) Obračun, prijave i uplatu mjesečne naknade i pripadajućih doprinosa iz st. (1) i (2) ovog člana, kao i prijave/odjave u Jedinstveni sistem registracije, kontrole i naplate doprinosa centar za socijalni rad, odnosno općinska služba za socijalnu zaštitu.
- (5) Roditelj njegovatelj ima status osiguranika zaposlenika u obaveznom osiguranju u skladu s propisima o obaveznom osiguranju.

Član 12.

(Sredstva za finansiranje naknade i doprinosa)

Sredstva za finansiranje naknade i doprinosa iz člana 11. ovog zakona osiguravaju se u budžetu Federacije Bosne i Hercegovine.

POGLAVLJE III. POSTUPAK ZA PRIZNAVANJE STATUSA I OSTVARIVANJE PRAVA

Član 13.

(Pokretanje postupka)

Postupak za priznavanje statusa roditelja njegovatelja i utvrđivanje prava u skladu s ovim zakonom pokreće se po zahtjevu stranke.

Član 14.

(Primjena odredbi propisa o upravnom postupku)

U postupku priznavanja statusa i ostvarivanja prava utvrđenih ovim zakonom primjenjuju se odgovarajuće odredbe propisa o upravnom postupku, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

Član 15.

(Organi nadležni za vođenje postupka)

- (1) O zahtjevu iz člana 13. ovog zakona u prvom stepenu rješava centar za socijalni rad, odnosno općinska služba za socijalnu zaštitu, prema mjestu prebivališta ili boravišta podnosioca zahtjeva.
- (2) O žalbama protiv rješenja donesenih u prvom stepenu rješava Federalno ministarstvo rada i socijalne politike (u daljem tekstu: Federalno ministarstvo).

Član 16.

(Revizija prvostepenih rješenja)

- (1) Rješenje donijeto u prvom stepenu kojim je priznato pravo na osnovu ovog zakona podliježe reviziji.
- (2) Reviziju po službenoj dužnosti vrši Federalno ministarstvo.
- (3) Ako je protiv rješenja prvostepenog organa izjavljena žalba, o reviziji i žalbi rješava se istim rješenjem.

- (4) Ako protiv rješenja iz stava (1) ovog člana nije izjavljena žalba, prvostepeni organ koji je donio to rješenje dostavit će ga, zajedno sa spisima predmeta, organu nadležnom za reviziju u roku od osam dana od dana isteka roka za žalbu.
- (5) Revizija odlaže izvršenje rješenja.

Član 17.

(Postupanje drugostepenog organa po reviziji)

- (1) U postupku revizije nadležni drugostepeni organ može dati saglasnost na prvostepeno rješenje ili ga izmijeniti, poništiti ili ukinuti.
- (2) Drugostepeni organ će u postupku revizije poništiti ili ukinuti prvostepeno rješenje i predmet vratiti na ponovni postupak ili sam riješiti stvar ako utvrdi da su u prvostepenom postupku nepotpuno ili pogrešno utvrđene činjenice ili da se u postupku nije vodilo računa o pravilima postupka, koji bi bili od uticaja na rješenje stvari, ili ako utvrdi da su pogrešno ocijenjeni dokazi, ili da je iz utvrđenih činjenica izveden pogrešan zaključak o činjeničnom stanju, ili da je pogrešno primijenjen propis na osnovu kojeg je stvar riješena.
- (3) Prvostepeni organ čije je rješenje u postupku revizije poništeno ili ukinuto i predmet vraćen na ponovni postupak donosi novo rješenje.
- (4) Protiv rješenja iz stava (2) ovog člana može se izjaviti žalba i voditi se postupak revizije.

Član 18.

(Priznavanje prava)

Pravo na naknadu i pripadajuće doprinose iz člana 11. ovog zakona roditeljima njegovateljima će se priznati od prvog dana narednog mjeseca u odnosu na mjesec kada je podnesen zahtjev za ostvarivanje prava.

Član 19.

(Trajanje prava)

- (1) Prava prema ovom zakonu mogu se koristiti dok postoje uslovi za korištenje tih prava propisani ovim zakonom.
- (2) Roditelj njegovatelj dužan je prijaviti svaku promjenu koja utiče na korištenje, obim i prestanak prava iz ovoga zakona u roku od 15 dana od dana nastanka iste.
- (3) Sve promjene koje su od uticaja na korištenje prava i utvrđenih obaveza po ovom zakonu uzimaju se u obzir od prvog dana narednog mjeseca po njihovom nastupanju.

Član 20.

(Povrat sredstva)

- (1) Roditelj njegovatelj dužan je vratiti primljeni iznos iz člana 11. ovog zakona ako je:
- na osnovu netačnih podataka za koje je znao ili morao znati da su netačni, ili je na drugi protupravni način ostvario novčano primanje koje mu, prema ovom zakonu ne pripada ili je ostvario novčano primanje u većem iznosu nego što mu pripada;
 - ostvario novčano primanje zato što nije prijavio nastale promjene koje utiču na gubitak ili prestanak prava, a znao je ili morao znati za te promjene;
 - primio novčani iznos veći od iznosa koji mu je određen rješenjem.
- (2) Kada prvostepeni organ utvrdi da postoji neki od razloga iz stava (1) ovog člana donijet će rješenje kojim će utvrditi roditelju njegovatelju obavezu povrata sredstava.

- (3) Ukoliko roditelj njegovatelj ne vrati sredstva utvrđena rješenjem iz stava (2) ovog člana u roku koji je određen, postupak povrata sredstava kod nadležnog suda pokreće Federalno ministarstvo putem Federalnog pravobranilaštva – Federalnog pravobraniteljstva.

Član 21.
(Evidencija)

- (1) Evidencija lica kojima je priznat status roditelja njegovatelja vodit će se kroz jedinstvenu elektronsku bazu podataka koju vodi Federalno ministarstvo.
- (2) Kroz jedinstvenu elektronsku bazu podataka iz stava (1) ovog člana vršit će se i evidencija isplata naknada i doprinosa po osnovu statusa roditelja njegovatelja.
- (3) Federalni ministar će, u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, propisati sadržaj i način vođenja evidencije iz stava (1) ovog člana.

DIO TREĆI - NADZOR I PRAĆENJE PRIMJENE ZAKONA

Član 22.
(Nadzor nad provođenjem Zakona)

Federalno ministarstvo prati provedbu ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona, izdaje instrukcije i vrši neposredni upravni nadzor u dijelu koji se odnosi na ostvarivanje prava.

Član 23.
(Inspekcijski nadzor)

Inspekcijski nadzor podrazumijeva nadzor nad primjenom ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona i provodi se kroz poduzimanje inspekcijskih radnji na utvrđivanju činjeničnog stanja u pogledu provođenja zakona i drugih propisa kod subjekta nadzora, poduzimanje preventivnih mjera u skladu s ovim zakonom i drugim propisima, poduzimanje korektivnih mjera, odnosno nalaganje upravnih mjera radi sprečavanja i otklanjanja nezakonitosti u provođenju ovog i drugih zakona, te kroz poduzimanje drugih mjera i radnji utvrđenih Zakonom o inspekcijama Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 73/14 i 19/17 - Odluka US) i drugim relevantnim propisima.

Član 24.
(Nadležni organ za inspekcijski nadzor)

- (1) Inspekcijski nadzor nad primjenom ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona vrši Federalna uprava za inspekcijske poslove putem nadležnih federalnih inspektora za socijalnu i dječju zaštitu u pogledu postupka za ostvarenje prava, kao i vođenja propisanih evidencija kroz jedinstvanu elektronsku bazu podataka.
- (2) Nadzor iz stava (1) ovog člana vrši se uvidom u dokumentaciju kojom raspolaže nadležni centar za socijalni rad, odnosno općinska služba za socijalnu zaštitu.

Član 25.
(Inspekcijske nadležnosti)

- (1) Pored poslova utvrđenih Zakonom o inspekcijama Federacije Bosne i Hercegovine, federalni inspektori iz člana 24. ovog zakona posebno:
 - a) prate i proučavaju primjenu ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona;

- b) nadziru zakonitost provođenja postupaka utvrđenih odredbama ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona;
 - c) poduzimaju preventivne aktivnosti u cilju sprečavanja nastupanja štetnih posljedica zbog nedostataka i nepravilnosti u provođenju ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona.
- (2) Preventivne aktivnosti iz stava (1) tačka c) ovog člana nadležni federalni inspektori nalažu rješenjem.

Član 26.
(Usmeno rješenje)

- (1) Prilikom obavljanja inspekcijskih poslova nadležni federalni inspektori mogu izdati i usmeno rješenje za izvršenje određenih mjera kada postoji opasnost od prikriivanja, zamjene ili uništenja dokaza, ukoliko se mjera odmah ne poduzme.
- (2) Nadležni federalni inspektori mogu narediti izvršenje usmenog rješenja odmah.
- (3) Žalba ne odlaže izvršenje rješenja u slučajevima iz stava (1) ovog člana.
- (4) Usmeno se rješenje mora unijeti u zapisnik o obavljenom inspekcijskom nadzoru.
- (5) Nadležni federalni inspektori su obavezni izdati pismeni otpravak rješenja u roku od osam dana od dana upisa izrečene mjere u zapisnik o obavljenom inspekcijskom nadzoru

Član 27.
(Krivično djelo)

- (1) Ako nadležni federalni inspektori posumnjaju da je povredom propisa učinjen prekršaj ili krivično djelo obavezni su, uz rješenje za čije su donošenje nadležni, bez odgađanja, a najkasnije u roku od 15 dana od dana završetka inspekcijskog nadzora, zajedno s utvrđenim činjenicama koje su odlučujuće za poduzimanje mjera, podnijeti zahtjev za pokretanje prekršajnog, odnosno prijavu za pokretanje krivičnog postupka.
- (2) Organ kojem je podnesen zahtjev, odnosno prijava iz stava (1) ovog člana obavezan je o ishodu postupka obavijestiti Federalno ministarstvo.

DIO ČETVRTI – PREKRŠAJNE ODREDBE

Član 28.
(Prekršajne odredbe za prekršaj nadležnog prvostepenog organa)

- (1) Novčanom kaznom od 10.000,00 do 15.000,00 KM kaznit će se nadležni prvostepeni organ ako:
 - a) inspektor ne osigura neometano obavljanje inspekcijskog nadzora i ne stavi mu na raspolaganje sva sredstva i potrebnu dokumentaciju;
 - b) korisniku, suprotno odredbama ovog zakona, uskrati ili ograniči prava koja mu pripadaju;
 - c) omogući korištenje prava licu kojem ne pripada pravo po ovom zakonu ili mu ne pripada u tom obliku;
 - d) ne vodi evidencije o lica kojima je priznat status roditelja njegovatelja u skladu s ovim zakonom.
- (2) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana kaznit će se odgovorno lice u nadležnom prvostepenom organu novčanom kaznom od 1.500,00 do 3.000,00 KM.

DIO PETI - PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 29.

(Rokovi za donošenje podzakonskih akata)

- (1) Federalni ministar će, u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, donijeti propis iz člana 9. stav (6) ovog zakona donijeti propis kojim će se odrediti potrebna dokumentacija kojom se dokazuje ispunjavanje uslova za priznavanje statusa roditelja njegovatelja.
- (2) Federalni ministar će, u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, propisati sadržaj i način vođenja evidencije iz člana 21. stav (1) ovog zakona.

Član 30.

(Stupanje na snagu i početak primjene zakona)

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH", a početak će se primjenjivati šest mjeseci nakon stupanja na snagu.

O B R A Z L O Ž E N J E
PRIJEDLOGA ZAKONA O RODITELJIMA NJEGOVATELJIMA
U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE OVOG ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje Zakona o roditeljima njegovateljima u Federaciji Bosne i Hercegovine sadržan je u odredbama člana III. 2. e), u vezi s članom III. 3. (3) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, kojim je utvrđeno da federalna vlast ima pravo utvrđivati politiku i donositi zakone koji se tiču socijalne politike.

Prema odredbama člana III. 2. e) i člana III. 3. (1) i (2) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, federalna vlast i kantoni su zajednički nadležni za socijalnu politiku. Tu nadležnost ostvaruju zajednički ili odvojeno, ili od strane kantona koordinirano od federalne vlasti. U pogledu ovih nadležnosti kantoni i federalna vlast dogovaraju se na trajnoj osnovi.

Kantoni u ovoj oblasti imaju pravo utvrđivati politiku i provoditi zakone (član III. 3. (4)), kao i provoditi socijalnu politiku i uspostavljati službe socijalne zaštite (član III. 4. j)).

Pored ostalih nadležnosti utvrđenih Ustavom, Parlament Federacije Bosne i Hercegovine je, prema odredbama člana IV. A. 20. (1) d) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, nadležan za donošenje zakona o vršenju funkcija federalne vlasti.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Djeca i lica s invaliditetom u razvoju su jedna od najosjetljivijih kategorija stanovništva, te su njihove porodice u velikoj mjeri izložene brojnim potrebama, podložne raznim rizicima, oviseći kako o sistemu socijalne zaštite, tako i o radu udruženja koja se bave ovom problematikom.

Imajući u vidu navedeno, potrebno je sistemski i na sveobuhvatan način riješiti pitanje statusa porodica koje imaju dijete s invaliditetom. U tom je kontekstu posebno potrebno podržati roditelje, te sistemski riješiti njihov status, imajući u vidu da, u velikom broju slučajeva, sami roditelji preuzimaju ulogu i posao njegovatelja, stručnjaka i odgajatelja svoje djece, pri čemu im je onemogućeno osnovno pravo na rad zbog potrebe da svojoj djeci osiguraju 24-satnu brigu i njegu.

III. OBRAZLOŽENJE PREDLOŽENIH PRAVNIH RJEŠENJA

Predložena zakonska rješenja u Prijedlogu zakona o roditeljima njegovateljima u Federaciji Bosne i Hercegovine temelje se na propisima zemalja EU, gdje je sistemski tretirano i riješeno pitanje roditelja njegovatelja. Kao uzor za izradu ovog zakonskog rješenja u Federaciji Bosne i Hercegovine poslužilo je slično rješenje u susjednoj Republici Hrvatskoj.

DIO PRVI – OSNOVNE ODREDBE

U dijelu Osnovne odredbe (čl. 1. do 5.) sadržane su odredbe koje uređuju predmet Zakona i pojam roditelja njegovatelja. Definisano je da je roditelj njegovatelj roditelj djeteta sa 100% invaliditetom koje ne može samo udovoljiti svojim osnovnim životnim potrebama na način kako je to propisano Zakonom o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom ("Službene novine Federacije BiH", br. 36/99, 54/04, 39/06, 14/09, 45/16 i 40/18). U ovom dijelu također su obrađena tri načela ovog zakona i to: načelo dostupnosti i zabrane diskriminacije, načelo efikasnosti i održivosti i načelo javnosti i transparentnosti.

DIO DRUGI – STATUS, PRAVA I POSTUPAK ZA OSTVARIVANJE PRAVA

U Poglavlju I. Status roditelja njegovatelja (čl. 6. do 10.) utvrđeno je kome se, i pod kojim uslovima utvrđenim ovim zakonom, može priznati status roditelja njegovatelja. S tim u vezi, propisano je da se status roditelja njegovatelja priznaje jednom od roditelja lica s invaliditetom sa 100% oštećenjem organizma i pravom na dodatak za njegu i pomoć od drugog lica prve grupe utvrđenim

u skladu sa Zakonom o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom.

Predlagač smatra da treba podržati roditelje djece sa 100% invaliditetom koja ne mogu sama udovoljiti svojim osnovnim životnim potrebama, pod kojima se podrazumijeva da se lice ne može samostalno kretati u stanu i izvan stana, uzimati hranu, oblačiti se i svlačiti, održavati ličnu higijenu, obavljati druge osnovne fiziološke potrebe, kao i slijepe osobe čiji je ostatak vida na oba oka ispod 0,05 s korekcijom. Također, sistemsko rješavanje statusa roditelja ove djece kojima je onemogućeno pravo na rad zbog činjenice da su angažirani na brizi i njezi svoje djece, koja je nerijetko potrebna 24 sata dnevno, doprinos je sprečavanju razdvajanja roditelja i djece i institucionaliziranja općenito. Ukoliko u porodici ima dvoje ili više lica s invaliditetom, Zakonom je predviđeno da status roditelja njegovatelja mogu steći oba roditelja.

Članom 8. propisani su uslovi za sticanje statusa roditelja njegovatelja pri čemu je utvrđeno da se ovo pravo može priznati roditelju lica s invaliditetom ukoliko je nezaposlen i prijavljen na evidenciju nadležne službe za zapošljavanje i to do njegove navršene 65. godine života, odnosno do navršene 30. godine života lica s invaliditetom. Izuzetno je propisano da roditelj njegovatelj, ukoliko nije na evidenciji nadležne službe za zapošljavanje može priložiti dokaz od Porezne uprave Federacije Bosne i Hercegovine da nije osigurano lice u Jedininstvenom sistemu registracije, kontrole i naplate doprinosa.

Imajući u vidu da su roditelji djece s invaliditetom, zbog brige i njege koju pružaju svojoj djeci, spriječeni u ostvarivanju prava na rad, status nezaposlene osobe predstavlja uslov za ostvarivanje ovog prava. Iz istog razloga pravo na status roditelja njegovatelja ograničeno je do navršenih 65 godina života. Dobno ograničenje u pogledu godina djeteta s invaliditetom kojem se pruža njega usklađeno je s odredbama Zakona o mladima Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 36/10) prema kojima se mladim licem smatra lice s navršenih 30 godina života.

Nadalje, članom 9. propisani su slučajevi kada se roditelju lica sa 100% invaliditetom koje ne može samo udovoljiti svojim osnovnim životnim potrebama neće priznati pravo na status roditelja njegovatelja. Naime, ukoliko je licu s invaliditetom osigurana usluga smještaja, organizovanog stanovanja, poludnevnog ili cjelodnevnog boravka u skladu s propisima iz oblasti socijalne zaštite, u tom slučaju roditelju tog djeteta neće biti priznat status roditelja njegovatelja. Ovim su članom propisani i određeni izuzeci u odnosu na navedeno. Također je utvrđeno da će Federalno ministarstvo rada i socijalne politike u roku od dva mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona propisati potrebnu dokumentaciju kojom se dokazuje ispunjavanje uslova za priznavanje statusa roditelja njegovatelja.

Uzimajući u obzir svrhu i cilj ostvarivanja prava na status roditelja njegovatelja isto isključuje pravo lica s invaliditetom na dodatak za njegu i pomoć od drugog lica u skladu s odredbama Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom na osnovu kojeg roditelj njegovatelj ostvaruje ovaj status.

Članom 10. taksativno su nabrojani slučajevi u kojima roditelji gube pravo na status roditelja njegovatelja. Također je predviđeno da u slučaju smrti lica s invaliditetom roditelj njegovatelj gubi pravo na status roditelja njegovatelja šest mjeseci nakon smrti djeteta.

U Poglavlju II. Prava roditelja njegovatelja i finansiranje prava (čl. 11. i 12.) propisano je da roditelj njegovatelj ima pravo na mjesečnu naknadu u visini iznosa neto najniže plaće u Federaciji Bosne i Hercegovine u skladu sa Zakonom o radu ("Službene novine Federacije BiH", br. 26/16 i 89/18), penzijsko i invalidsko osiguranje, zdravstveno osiguranje i osiguranje za vrijeme nezaposlenosti. Nadalje, doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje, doprinos za zdravstveno osiguranje i doprinos za osiguranje za vrijeme nezaposlenosti obračunavaju se i plaćaju na utvrđenu mjesečnu naknadu po istim stopama kao za osiguranike iz osnova radnog odnosa u skladu s propisima o doprinosima, a mjesečna naknada se oporezuje po principima dohotka od nesamostalne djelatnosti u skladu s propisima o porezu na dohodak. Ovim članom također je propisano da centar

za socijalni rad, odnosno općinska služba za socijalnu zaštitu vrši obračun, prijave i uplatu mjesečne naknade i pripadajućih doprinosa, kao i prijave/odjave u Jedinostveni sistem registracije, kontrole i naplate doprinosa. U skladu s propisima o obaveznom osiguranju roditelj njegovatelj ima status osiguranika zaposlenika u obaveznom osiguranju. Nadalje, propisano je da se sredstva za finansiranje naknade i doprinosa koje ostvaruju roditelji njegovatelji osiguravaju u budžetu Federacije BiH.

U Poglavlju III. Postupak za priznavanje statusa i ostvarivanje prava (čl. 13. do 21.) propisan je postupak za priznavanje statusa roditelja njegovatelja, kao i postupak za ostvarivanje prava na naknadu koja pripada roditeljima djece s invaliditetom po osnovu statusa roditelja njegovatelja. Tako je utvrđeno da se postupak za priznavanje statusa roditelja njegovatelja i utvrđivanje prava u skladu s ovim zakonom pokreće po zahtjevu stranke i isti se vodi u skladu s odredbama propisa o upravnom postupku, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

Predmetni postupak je identičan postupku za ostvarivanje osnovnih prava lica s invaliditetom u skladu sa Zakonom o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom. Naime, u ovom dijelu utvrđeni su organi nadležni za vođenje postupka, revizija prvostepenih rješenja i postupanje drugostepenog organa po reviziji.

Članom 18. utvrđeno je da će se ovo pravo priznati od prvog dana narednog mjeseca u odnosu na mjesec kada je podnesen zahtjev za ostvarivanje prava. Na isti se način isplaćuju i prava lica s invaliditetom koja se ostvaruju u skladu sa Zakonom o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom. Također, treba imati u vidu da ostvarivanje prava na status roditelja njegovatelja isključuje pravo lica s invaliditetom na dodatak za njegu i pomoć od drugog lica iz člana 18.d Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom na osnovu kojeg roditelj njegovatelj ostvaruje ovaj status.

Članom 19. propisano je da se prava prema ovom zakonu mogu koristiti dok postoje uslovi za korištenje tih prava propisani ovim zakonom, te da je roditelj njegovatelj dužan u roku od 15 dana od dana nastale promjene prijaviti svaku promjenu koja utiče na korištenje, obim i prestanak prava. Sve promjene koje su od uticaja na korištenje prava i utvrđenih obaveza po ovom zakonu uzimaju se u obzir od prvog dana narednog mjeseca po njihovom nastupanju

Član 20. utvrđuje slučajeve kada je roditelj njegovatelj dužan vratiti naknadu koju je primio na osnovu prava na status roditelja njegovatelja.

Član 21. odnosi se na evidenciju lica kojima je priznato pravo na status roditelja njegovatelja i propisano je da se ista vodi kroz jedinstvenu elektronsku bazu podataka. Također, evidencija isplata prava roditeljima njegovateljima provodit će se kroz navedenu bazu kroz koju se trenutno vrše isplate prava lica s invaliditetom koje se isplaćuju iz federalnog budžeta. Kako bi isto bilo moguće realizovati, federalni ministar rada i socijalne politike će, u roku od dva mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona, propisati sadržaj i način vođenja predmetne evidencije.

DIO TREĆI - NADZOR I PRAĆENJE PRIMJENE ZAKONA

U dijelu Nadzor i praćenje Zakona (čl. 22. do 27.) obrađen je nadzor nad provođenjem Zakona, inspeksijski nadzor, kao i praćenje primjene Zakona. Utvrđeno je da Federalno ministarstvo rada i socijalne politike prati provedbu ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona, izdaje instrukcije i vrši neposredni upravni nadzor u dijelu koji se odnosi na ostvarivanje prava, dok inspeksijski nadzor nad provođenjem ovog zakona i podzakonskih akata donesenih na osnovu ovog zakona vrši Federalna uprava za inspeksijske poslove putem nadležnih federalnih inspektora za socijalnu i dječju zaštitu u pogledu postupka za ostvarenje prava, kao i vođenja propisanih evidencija kroz jedinstvenu elektronsku bazu podataka. U ovom dijelu jasno su naznačene inspeksijske nadležnosti.

DIO ČETVRTI – PREKRŠAJNE ODREDBE

U dijelu Prekršajne odredbe (član 28.) uređuju se prekršaji koji proizlaze u slučaju postupanja suprotno odredbama ovog zakona. Zakonom su propisane kazne za prvostepeni organ, kao i za

odgovorno lice u istom, u slučaju ako inspektor ne osigura neometano obavljanje inspekcijskog nadzora i ne stavi mu na raspolaganje sva sredstva i potrebnu dokumentaciju, korisniku uskrati ili ograniči prava koja mu pripadaju, ako omogući korištenje prava licu kojem ne pripada pravo po ovom zakonu ili mu ne pripada u tom obliku, te ako ne vodi evidencije o licima kojima je priznat status roditelja njegovatelja u skladu s ovim zakonom

DIO PETI - PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

U dijelu Prelazne i završne odredbe (čl. 29. do 30.) utvrđeni su rokovi za donošenje podzakonskih akata, kao i stupanje na snagu i početak primjene ovog zakona. Imajući u vidu da je za implementaciju istog potrebno stvoriti određene preduslove, predloženo je da će se isti početi primjenjivati šest mjeseci nakon stupanja na snagu.

IV. USKLAĐENOST ZAKONA S PROPISIMA EU

U odnosu na predmetnu materiju koja je uređena ovim zakonom nema relevantnih sekundarnih izvora prava EU s kojima je potrebno usklađivanje.

V. FINANSIJSKA SREDSTVA

Prijedlogom zakona o roditeljima njegovateljima u Federaciji Bosne i Hercegovine utvrđuje se pravo na status roditelja njegovatelja, koje se priznaje jednom od roditelja djeteta sa 100% invaliditetom koje ne može samo udovoljiti svojim osnovnim životnim potrebama definisanim u skladu sa članom 18d. stav (1) Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom.

Kako bi se utvrdio potencijalni broj korisnika prava na status roditelja njegovatelja napravljen je pregled lica s invaliditetom I. grupe sa 100% oštećenjem organizma kojima je priznato pravo na dodatak za njegu i pomoć od drugog lica za 2017., 2018., 2019. i prvu polovinu 2020. godine.

Lica s invaliditetom I. grupe sa 100% oštećenjem organizma kojima je priznato pravo na dodatak za njegu i pomoć od drugog lica				
Korisnici po dobnim grupama	Broj korisnika po godinama			
	Decembar 2017.	Decembar 2018.	Decembar 2019.	Juni 2020.
Od 0 do 14	1.595	1.633	1.626	1.525
Od 15 do 18	493	517	524	516
Od 19 do 30	1.468	1.452	1.436	1.444
Od 31 pa naviše	11.702	11.417	11.134	11.849

U skladu s odredbama ovog Prijedloga zakona lice koje ostvari status roditelja njegovatelja ostvaruje pravo na mjesečnu naknadu u visini iznosa neto najniže plaće u Federaciji Bosne i Hercegovine u skladu sa Zakonom o radu. Pored navedene naknade, roditelju njegovatelju priznaje se pravo na doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje, doprinos za zdravstveno osiguranje i doprinos za osiguranje za vrijeme nezaposlenosti.

Imajući u vidu da je, prema trenutno važećim propisima, minimalna plaća u Federaciji BiH utvrđena u iznosu od 406,56 KM na koji će se obračunavati pripadajući doprinosi za penzijsko i invalidsko, zdravstveno osiguranje i osiguranje za vrijeme nezaposlenosti u iznosu od 245,00 KM, bruto visina ove naknade će, kako je to predviđeno predloženim zakonskim rješenjima, iznositi 651,56 KM.

Uzimajući u obzir navedeno i s pretpostavkom da će svi roditelji djece s invaliditetom I. grupe sa 100% oštećenjem organizma kojima je priznato pravo na dodatak za njegu i pomoć od drugog lica ostvariti status roditelja njegovatelja, odnosno pravo na predviđenu naknadu s pripadajućim doprinosima, za ovu će namjenu u budžetu Federacije BiH biti potrebno osigurati ukupno **27.248.239,20 KM** na godišnjem nivou.

Lica s invaliditetom I. grupe sa 100% oštećenjem organizma kojima je priznato pravo na dodatak za njegu i pomoć od drugog lica				
Bruto visina mjesečne naknade u KM	Korisnici po dobnim grupama	Broj korisnika u junu 2020.	Iznos potrebnih sredstava na mjesečnom nivou u KM	Iznos potrebnih sredstava na godišnjem nivou u KM
651,56	Od 0 do 14	1.525	993.629,00	11.923.548,00
	Od 15 do 18	516	336.204,96	4.034.459,52
	Od 19 do 30	1.444	940.852,64	11.290.231,68
Ukupno		3.485	2.270.686,60	27.248.239,20

Prilikom procjene potrebnih sredstava za ovu namjenu treba voditi računa da korisnici dodatka za njegu i pomoć od drugog lica, koji naknadu ostvaruju po važećem Zakonu o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom, istu neće moći dalje primati ukoliko njihovi roditelji ostvare status roditelja njegovatelja. Dodatak za njegu i pomoć od drugog lica za prvu grupu iznosi 274,40 KM mjesečno, odnosno 3.292,80 KM godišnje po jednom korisniku, što ukupno iznosi **11.475.408,00 KM** za 3.485 korisnika na godišnjem nivou. Slijedom navedenog, u Budžetu Federacije Bosne i Hercegovine za 2022. odnosno 2023. godinu, sredstva planirana za Tekući transfer pojedincima – Transfer za lica s invaliditetom – neratni invalidi, moći će biti umanjen za iznos od 274,40 KM mjesečno po svakom korisniku koji ostvari status roditelja njegovatelja. Primjera radi, ukoliko se ovaj zakon počne primjenjivati od 01. januara 2022. godine, te ukoliko svi roditelji korisnika prava na dodatak za njegu i pomoć, kojih je u junu 2020. godine bilo 3.485, ostvare pravo na naknadu s pripadajućim doprinosima po osnovu statusa roditelja njegovatelja, ukupno umanjeње potrebnih sredstava na poziciji Tekući transfer pojedincima – Transfer za lica s invaliditetom – neratni invalidi iznosilo bi **11.475.408,00 KM**.

Također, imajući u vidu da se uvodi novo pravo koje će se finansirati s nivoa Federacije BiH, kao i da će Federalno ministarstvo rada i socijalne politike provoditi reviziju prvostepenih postupaka kojima se status roditelja njegovatelja priznaje, te da će biti nadležno za drugostepeni postupak u ovim predmetima, potrebno je ojačati kadrovske kapacitete Ministarstva. S tim u vezi, potrebno je izvršiti zapošljavanje dva nova izvršioca u Federalnom ministarstvu rada i socijalne politike i to dva diplomirana pravnika na poziciji stručnih savjetnika za što je potrebno izdvojiti dodatna sredstva u iznosu od 56.112,74 KM. Kalkulacija je rađena pod pretpostavkom da stručni savjetnici imaju minimalni potrebni radni staž od tri godine.

Radno mjesto	Neto plaća na godišnjem nivou u KM	Bruto plaća na godišnjem nivou u KM	Topli obrok na godišnjem nivou u KM	Prijevoz na godišnjem nivou u KM	Ukupno
Stručni savjetnik	17.346,86	25.140,37	2.280,00	636,00	28.056,37

Uzimajući u obzir sve navedeno finansijska sredstva potrebna za provedbu ovog zakona prikazana su u tabeli koja slijedi:

Implementacija Zakona o roditeljima njegovateljima u Federaciji Bosne i Hercegovine				
Namjena	Prva godina provedbe Zakona u KM	Druga godina provedbe Zakona u KM	Treća godina provedbe Zakona u KM	Izvori finansiranja
Tekući transfer pojedincima - Implementacija Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom – roditelj njegovatelj (naknada s pripadajućim doprinosima po osnovu statusa roditelja njegovatelja)	27.248.239,20	27.248.239,20	27.248.239,20	Budžet Federacije BiH
Ojačavanje kadrovske kapaciteta Federalnog ministarstva rada i socijalne politike (zapošljavanje dva)	56.112,74	56.112,74	56.112,74	Budžet Federacije BiH

stručna savjetnika)				
Ukupno				

Potrebno je uzeti u obzir da je Budžetom Federacije Bosne i Hercegovine za 2021. godinu ("Službene novine Federacije BiH", broj: 4/21) na poziciji Tekući transferi i drugi tekući rashodi Federalnog ministarstva rada i socijalne politike osiguran Tekući transfer pojedincima – za implementaciju Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom – roditelj njegovatelj u iznosu od **16.567.411,00 KM**.

Nadalje, Budžetom Federacije Bosne i Hercegovine za 2021. godinu, na poziciji Tekući transfer pojedincima – Transfer za lica s invaliditetom – neratni invalidi, osiguran je iznos od 142.500.000,00 KM. Kako je već ranije navedeno, korisnici dodatka za njegu i pomoć od drugog lica koji naknadu ostvaruju po Zakonu o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom i koja se isplaćuje s pozicije ovog transfera istu neće moći dalje primati ukoliko njihovi roditelji ostvare pravo na status roditelja njegovatelja. Obzirom na navedeno, a računajući da se sredstva planirana na poziciji Tekućeg transfera pojedincima – za implementaciju Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom – roditelj njegovatelj i Tekućeg transfera pojedincima – Transfer za lica s invaliditetom – neratni invalidi u narednim godinama neće smanjivati, nedostajuća sredstva u odnosu na planirana sredstva Tekućim transferom pojedincima – za implementaciju Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom – roditelj njegovatelj moći će se namiriti preraspodjelom sredstava unutar Ministarstva. Potrebna sredstva koja neće biti moguće namiriti unutarnjom preraspodjelom sredstava odnose se na dodatno zapošljavanje dva zaposlenika na radnim mjestima stručnih savjetnika za koje je potrebno osigurati dodatnih 56.112,74 KM na poziciji Plaće i naknade troškova zaposlenih.

VI. KONSULTACIJE

Predstavnički dom Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine je na svojoj 1. redovnoj sjednici održanoj 28. februara 2019. godine Zaključkom prihvatio Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom koji je predložio Irfan Čengić, zastupnik u Predstavničkom domu Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine. Istim Zaključkom predlagač je zadužen da, u saradnji s nadležnim Ministarstvom, organizuje i provede javnu raspravu po pitanju predmetnog Nacrta zakona u trajanju od 30 dana, te da prilikom izrade Prijedloga zakona ima u vidu sve sugestije, primjedbe i prijedloge iznesene u raspravi, kao i one koji su dostavljeni ili će biti dostavljeni u pisanoj formi.

Također, Dom naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine je na svojoj 4. sjednici od 19. decembra 2019. godine donio Zaključak kojim je prihvatio Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom, koji je predložio Aljoša Čampara, delegat u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, pri čemu je konstatovao da isti može poslužiti kao osnov za izradu Prijedloga zakona. Tačkom 2. predmetnog Zaključka predlagač je zadužen da zajedno s resornim Ministarstvom organizuje i provede javnu raspravu u trajanju od 30 dana u skladu sa procedurama predviđenim Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine za donošenje zakona iz zajedničke nadležnosti federalne vlasti i kantona.

Nadalje, Stručna služba Doma naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine zadužena je da predmetni Zaključak i Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom dostavi kantonalnim skupštinama radi davanja mišljenja u roku od 30 dana. Predlagač Zakona zadužen je da, prilikom izrade Prijedloga zakona ima u vidu sugestije, primjedbe i prijedloge iznesene na sjednici Doma naroda, kao i one iznesene u javnoj raspravi. Vlada Federacije Bosne i Hercegovine zadužena je da, zajedno s resornim Ministarstvom, prije obavljanja javne rasprave, izvrši detaljnu procjenu broja lica koja bi ostvarila pravo na priznavanje statusa roditelja njegovatelja lica s invaliditetom, odnosno koja ispunjavaju jedan od uslova definiranih Nacrtom zakona. Federalno ministarstvo zdravstva zaduženo je da, prije javne rasprave, odredi koja su zdravstvena stanja lica s invaliditetom uslov za ostvarivanje ovog prava.

U skladu s navedenim zaključcima, Federalno ministarstvo zdravstva je Vladi Federacije Bosne i Hercegovine i Federalnom ministarstvu rada i socijalne politike, kao resornom ministarstvu, dostavilo očitovanje vezano za određivanje zdravstvenih stanja lica s invaliditetom koji su uslov za ostvarivanje prava na status roditelja njegovatelja koje se uređuje ovim Prijedlogom zakona. U svom očitovanju, Federalno je ministarstvo zdravstva istaklo svoj stav da, kao organ uprave, nije u mogućnosti realizirati tačku 6. Zaključka Doma naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine. Predloženo je da se razmotri mogućnost da Institut za vještačenje zdravstvenog stanja bliže utvrdi zdravstvena stanja lica s invaliditetom koja su uslov za ostvarivanje ovog prava.

Slijedom navedenog, Federalno ministarstvo rada i socijalne politike organizovalo je nekoliko radnih sastanaka s predlagačima zakona, predstavnicima Federalnog ministarstva zdravstva, Instituta za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja i Udruženja "Dajte nam šansu" s ciljem procjene broja lica koja bi mogla ostvariti pravo na priznavanje statusa roditelja njegovatelja. S tim u vezi, a imajući u vidu da nije bilo moguće napraviti traženu procjenu obzirom da se takve ili slične evidencije ne vode od strane bilo kojeg tijela ili institucije, s predlagačima Nacrta zakona je dogovoreno da se izmjene uslova koje treba ispunjavati lice za ostvarivanje prava na status roditelja njegovatelja, te da se predmetna procjena bazira na evidencijama i podacima kojima raspolaže Federalno ministarstvo rada i socijalne politike.

Nakon sačinjavanja navedene procjene, Federalno ministarstvo rada i socijalne politike je 01. jula 2020. godine zvanično otvorilo javnu raspravu o Nacrtu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom u trajanju od 30 dana. Pritom su svi zainteresirani pozvani da svoje mišljenje i prijedloge na tekst Nacrta zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom dostave elektronskim ili pisanim putem Ministarstvu. Imajući u vidu nepogodnu epidemiološku situaciju izazvanu korona virusom Ministarstvo nije bilo u mogućnosti organizirati otvorenu javnu raspravu o predmetnom Zakonu.

Što se tiče mišljenja kantonalnih skupština, svoja su mišljenja na Nacrt Zakona dostavile skupštine Tuzlanskog, Zapadno-hercegovačkog, Srednjobosanskog kantona i Bosansko-podrinjskog kantona. Skupštine onih kantona koje su dostavile mišljenje na Nacrt zakona uglavnom su prihvatile informacije i mišljenja svojih resornih ministarstava, te su dale pozitivno mišljenje na Nacrt zakona uz uvažavanje primjedbi svojih resornih ministarstava i vlada kantona, a koje su razmotrene i obrazložene.

Imajući u vidu da predložene izmjene i dopune ovog propisa, odnosno uvođenje prava na status roditelja njegovatelja, te implementacija ovog prava, može imati potencijalne efekte na zakone iz oblasti poreza i doprinosa, penzijskog i invalidskog osiguranja, zdravstvenog osiguranja i sl., dana 14. januara 2021. godine, organizovan je radno-konsultativni sastanak na kojem su prisustvovali imenovani predstavnici Federalnog ministarstva finansija - Federalnog ministarstva financija, Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje, Zavoda zdravstvenog osiguranja i reosiguranja Federacije Bosne i Hercegovine, Federalnog zavoda za zapošljavanje i Porezne uprave Federacije Bosne i Hercegovine.

Uzimajući u obzir primjedbe i sugestije dostavljene uz navedena mišljenja na Nacrt zakona, kao i zaključke s navedenog radno-konsultativnog sastanka, a uz konsultacije s predlagačima Nacrta zakona, pripremljen je tekst Nacrta zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom koji je dostavljen kantonalnim ministarstvima nadležnim za oblast socijalne i dječije zaštite na mišljenje.

Mišljenje su dostavili Ministarstvo zdravstva i socijalne politike Srednjobosanskog kantona, akt broj: 08-02-825/21 od 08. februara 2021. godine, Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne politike Unsko-sanskog kantona, akt broj: 09-02-1513-3/21 od 15. februara 2021. godine, Ministarstvo zdravstva i socijalne politike Posavskog kantona, akt broj: 07-31-63-1/21 od 09. februara 2021. godine, Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak Tuzlanskog kantona, akt broj: 09/1-02-1670/21 od 19. februara 2021. godine, Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne skrbi Hercegovačko-

neretvanskog kantona, akt: 06-04-31-325/21 od 03. marta 2021. godine i Ministarstvo za socijalnu politiku, zdravstvo, raseljena lica i izbjeglice Bosansko-podrinjskog kantona Goražde, akt broj: 08-02-282-1/21 od 31. marta 2021. godine.

Nadalje, u skladu s članom 34. stav 4. Zakona o načelima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 49/06) Nacrt zakona dostavljen je Savezu općina i gradova Federacije Bosne i Hercegovine radi pribavljanja mišljenja. S tim u vezi, Federalno ministarstvo rada i socijalne politike zaprimilo je komentare jedinica lokalne samouprave koji su razmotreni prilikom pripremanja Nacrta Zakona. Napominjemo da, i pored dostavljene urgencije, stav Predsjedništva Skupštine Saveza općina i gradova Federacije Bosne i Hercegovine, nije dostavljen.

U skladu s članom 27. Poslovnika o radu Vlade Federacije Bosne i Hercegovine – Prečišćen tekst („Službene novine Federacije BiH“, br.6/10, 37/10, 62/10 i 39/20) Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom pribavljena su mišljenja Ureda Vlade Federacije Bosne i Hercegovine za zakonodavstvo i usklađenost s propisima Europske unije (akt broj: 01-02-02/2-30-384/21 od 06. aprila 2021. godine i broj: 01-02-02/2-30-384-2/21 od 13. aprila 2021. godine, Federalnog ministarstva pravde (akt broj: 01/03-02-6-1179/21 od 16. aprila 2021. godine) i Federalnom ministarstvu finansija – Federalnom ministarstvu financija (akt broj: 06-02-4-2879/21 od 14. aprila 2021. godine i akt broj: 06-02-4-2879-1/21 od 07. juna 2021. godine).

Uzimajući u obzir primjedbe i sugestije dostavljene uz navedena mišljenja pripremljen je Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom koji je dostavljen Vladi Federacije Bosne i Hercegovine na razmatranje i usvajanje.

U skladu s aktom premijera Federacije Bosne i Hercegovine broj: 01-02-497/21 od 24. juna 2021. godine, a uzimajući u obzir da se radi o pitanjima od izuzetne društvene važnosti koja je potrebno riješiti sistemski i na sveobuhvatan način, Vlada Federacije BiH je, na 273. sjednici održanoj 08.07.2021. godine, utvrdila Prijedlog zakona o roditeljima njegovateljima u Federaciji Bosne i Hercegovine, kao poseban zakon kojim se uređuje pitanje statusa roditelja njegovatelja, kao i materijalne podrške koja im pripada po osnovu tog statusa.

Obzirom da je predloženim Zakonom o roditeljima njegovateljima u Federaciji Bosne i Hercegovine na jednak način kao i Nacrtom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom uređeno pitanje statusa roditelja njegovatelja, kao i prava na naknadu s pripadajućim doprinosima koja roditeljima njegovateljima pripada po osnovu priznatog statusa, te obzirom da se ne radi o složenom i obimnom zakonu, predložemo donošenje istog po skraćenom postupku.

VII. ZAKLJUČAK

Relevantnost i opravdanost donošenja Zakona o roditeljima njegovateljima u Federaciji Bosne i Hercegovine je neupitna. Naime, djeca i lica s invaliditetom u razvoju jedna su od najosjetljivijih kategorija stanovništva, te su njihove porodice u velikoj mjeri izložene brojnim potrebama i podložne raznim rizicima. Potrebno je sistemski i na sveobuhvatan način riješiti problematiku kada su u pitanju porodice koje imaju dijete s invaliditetom. Prvenstveno je potrebno podržati roditelje, te sistemski riješiti njihov status. Cilj je Zakona da se jednom od roditelja lica s invaliditetom prizna pravo na status “roditelja njegovatelja”, te da mu se omogući mjesečna naknada uz pripadajuće doprinose za penzijsko-invalidsko, zdravstveno osiguranje i osiguranje za vrijeme nezaposlenosti.